

SP7MK_SSPU Specializace: Strategie vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení
SP4RC_SSP3 Specializace 3 Specifické poruchy učení

Vyučující: PhDr. Mgr. Soňa Chaloupková, Podzim 2011
Pdf MU
Kontakt: chaloupkova@ped.muni.cz

Studijní a profesní orientace žáka s SPU

Žák s SPU na 2. stupni ZŠ - specifika

- Negativní zkušenosti z 1. st., malá motivace.
- Nesprávné návyky.
- Rozpor mezi úrovní jedince, v oblasti čtení, (psaní, počítání) a jeho mentálním vývojem, zájmy a požadavky školy.
- Vyučování převažuje nad učením.
- Nevládnutí běžných prostředků vyučování (čtení textu, zápis poznámek) → omezení získávání nových poznatků.
- Negativně ovlivněný psychický vývoj □ hledání náhradního způsobu uspokojování potřeb.
- Na 2. st. se stále více rozevírají nůžky mezi žáky s SPU a bez SPU.
- Čtení, psaní a počítání se stávají prostředkem k získávání dalších vědomostí a dovedností, nikoli cílem.
- Stále nedostatky ve vývoji kognitivních funkcí: poruchy pozornosti, paměti, vnímání, řeči (někdy stále v plné míře!).
- Poruchy učení jsou nekompenzované.
- Modifikovat metody reedukace podle vývojové úrovně i věku žáka.

- U některých žáků dojde ke zlepšení.
- U některých žáků dojde ke zhoršení .
- Největší manifestace v 6. ročníku.
- Přetrvávají kompenzační mechanismy.
- Obtíže ve čtení (psaní, počítání) jsou příčinou neúspěchu v dalších předmětech.

Sekundární problematika žáků s SPU na 2. stupni ZŠ

- Žák se z důvodu SPU příliš soustředí na chyby plynoucí z SPU nebo na reedukaci → uniknou mu základy ve výuce.
- Při absenci diagnostiky a reedukace □ kumulace potíží □ nezvládnutí nároků výuky.
- „školní kariéra“ □ střídání škol, nechut' k výuce, odmítání učitelem.
- Psychické prožívání náročných emocionálních situací (úzkost, agrese, únik, disociální chování – ohroženy jsou zejména děti s LMD!).

Jak rozpoznat žáky s SPU na 2. stupni ZŠ?

- Výrazné a dlouhodobé potíže v pravopise, čtení, psaní, počítání.
- Typické specifické obtíže plynoucí z poruchy.
- Selhávání v percepčně motorických funkcích a senzomotorických schopnostech.
- Výrazná disproporce mezi úrovní školních výkonů a předpokládanou úrovní celkových schopností.
- Výrazné výkyvy ve školních výkonech.
- Nápadnosti v chování (zejména LMD, ADHD).
- Obtíže přetrvávají i při intenzivní péči (doučování)

Systém výchovného poradenství u žáků s SPU na 2. stupni ZŠ?

- Určeno pro žáky, rodiče, učitele.
- Myšlenka je postavena na principu fungování spolupráce školy a rodiny.
- Hlavní roli hraje výchovný poradce.
- Významná je také role školního speciálního pedagoga, školního psychologa, speciálního pedagoga z PPP.

Žák s SPU na 2. stupni ZŠ - DOPORUČENÍ

- Seznámení žáka, rodičů, všech pedagogů, spolužáků s odlišným způsobem vyučování i hodnocení.
- Nevystavovat žáka takovým činnostem, ve kterých nemůže vzhledem k SPU dosahovat dobrých výsledků.
- Rozpoznat skutečné znalosti, dovednosti a vědomosti. Odlišit specifické potíže od nespecifických. Vycházet z kvalitní a podrobné psychologické a speciálněpedagogické diagnostiky.
- Vycházet z toho, v čem je žáků úspěšný.
- Hodnotit jen to, co žák stačil vypracovat.
- Eliminovat zátěžové situace.
- Využívat kompenzační pomůcky.
- Zajistit reedukaci SPU (i na 2. stupni ZŠ), popř. doučování.

- Volíme kratší úkoly s náročností podle možností žáka.
- Hovoříme s žákem o splnitelnosti úkolů, respektujeme jeho názor.
- Přihlížíme k pomalému tempu.
- Automatizujeme činnosti, vedoucí ke kompenzaci – použití audiovizuálních pomůcek, zvýrazňování textu.

- Informace žákovi zprostředkováváme strukturovaně a srozumitelně.
- Učíme žáka „učit se“ (opakování nahlas).

- Zpětná vazba navazuje bezprostředně na žakovu odpověď.
- Žáka vedeme k tomu, aby myslel nahlas.
- Požádáme zdatnější žáky o pomoc.
- Angažované učení (důraz na žakovo učení, nikoli učitelovo vyučování).
- Vedeme žáka k tomu, aby se uměl poučit z vlastních chyb.

Profesní poradenství a profesní orientace

- Profesní poradenství = systém poradenských služeb k podpoře profesní orientace, k volbě povolání, k volbě optimální vzdělávací a profesní dráhy v průběhu celého života.

- Profesní orientace = veškerá opatření a prostředky, které informují a přispívají k orientaci mládeže, ale také rodičů, učitelů apod. Poskytuje informace pro volbu druhu vzdělání nebo profesní přípravy s přihlédnutím k schopnostem, způsobilosti, zájmům jedince a jeho možnostem zaměstnání.

Volba povolání

- Úvaha o budoucích možnostech, výběr životní dráhy.
- Odráží sebepojetí jedince, jeho osobnostní vlastnosti.

- Východiskem je:
- přehled o profesích,
- školní prospěch,

- sebehodnocení,
- přání rodičů,
- doporučení školy.

Profesní orientace žáků s SPU

- Nízké sebehodnocení.
- Pomoc od:
- výchovného poradce,
- školního speciálního pedagoga,
- školního psychologa,
- odborníka z poradenského zařízení.
- Informační a poradenské středisko při ÚP.
- Veletrhy vzdělávacích příležitostí, Dny otevřených dveří na školách.
- RVP ZV: Vzdělávací oblast „Člověk a svět práce“.

Úskalí

Možnosti dalšího vzdělávání žáků s SPU

Žák s SPU na střední škole – projevy (období adolescence)

- Někteří žáci s SPU pokračují ve studiu na SŠ bez větších obtíží.
- Většinou však přetrvávají obtíže, které nejsou tolik výrazné:
- Problémy v organizaci práce.
- Nižší schopnost psát souvislé texty (referáty).
- Nesprávné návyky (učení drilem).

Žák s SPU na střední škole DOPORUČENÍ

- Kurz psaní na PC.
- Navýšení hodin ČJ.
- CERMAT (Centrum pro reformu maturitní zkoušky).

Žák s SPU na vysoké škole - doporučení

- Volba formy zkoušení – ústně nebo písemně.
- Navýšení času na vypracování úkolů.
- Využití počítačů pro vypracování odpovědi.
- Přítomnost osoby, která předčítá odpovědi, student nahrává odpovědi na kazetu.
- Přítomnost osoby, která zapisuje odpovědi.
- Otázky k testu nahrané na kazetě.
- Alternativní formy hodnocení – referát, demonstrace, model.
- Náhradní předmět za cizí jazyk (zahraničí!).

Výběr z literatury

JUCOVIČOVÁ, D., ŽÁČKOVÁ, H., SOVOVÁ, H.

Specifické poruchy učení na 2. stupni základních škol. Praha: Nakladatelství D+H, 2007

MICHALOVÁ, Z. *Specifické poruchy učení na druhém stupni ZŠ a na školách středních.* Havlíčkův Brod: Tobiáš, 2001.

ZELINKOVÁ, O. *Poruchy učení.* Praha: Portál, 2003.